

Rekenrente mogelijk pas in 2026 verleden tijd

Zorgen bij organisaties gepensioneerd over overgangperiode

Over de situatie in de jaren tot de invoering van het nieuwe pensioenstelsel in 2026 maken organisaties van gepensioneerd zich grote zorgen. Als er geen maatregelen worden getroffen, zijn forse pensioenverlagingen in de jaren tot aan de invoering beslist niet ondenkbaar. De organisaties pleiten daarom voor een overgangsregime dat de kans op kortingen kleiner maakt.

Onzekerheid overgangperiode

In de afspraken die in juni zijn gemaakt, is niets geregeld voor de overgangperiode. Hoewel de vakbonden daar wel op hadden aangedrongen. Als de huidige wetgeving blijft gelden, moeten pensioenfondsen nog steeds de rekenrente blijven toepassen. Die is verder gedaald, met name door een nieuw opkoopprogramma van de Europese Centrale Bank om de gevolgen van een recessie door de coronapandemie te dempen. Sterker nog, met ingang van volgend jaar zal de rekenrente speciaal voor de lange termijn (meer dan 20 jaar) extra dalen vanwege het door de regering overgenomen advies van de Commissie Parameters, ook wel Commissie Dijsselbloem geheten (zie pagina 5 van Nieuwsbrief 84 uit juni 2019). Voor die termijn moet meer naar de feitelijk marktsituatie gekeken worden. Dat advies heeft ook gevolgen voor de te heffen premie, omdat die met lagere rendementen moet worden berekend. De pensioenfondsen komen zo klem te zitten: een hogere premie valt slecht bij de vakbonden en tast de koopkracht van de werknemers aan. Maar op een lagere opbouw zit ook niemand te wachten.

Grootste fondsen doen het slecht In het bijzonder de twee grootste

pensioenfondsen, ABP en PfZW, doen het dit jaar slecht. Hun dekingsgraad ligt ongeveer 20 procent onder het vereiste niveau. Voor volgend jaar heeft minister Koolmees net als dit jaar een ondergrens van 90 procent goedgekeurd. Daar zitten beide fondsen op dit moment onder. Dat zou korting betekenen voor heel veel gepensioneerd, en indexatie is al helemaal niet aan de orde. Ouderenbond ANBO vindt dat in een brief aan de Tweede Kamer onaanvaardbaar. "Een van de doelstellingen van kabinet en sociale partners is het herstel van vertrouwen, maar dat vertrouwen wordt op weg naar het nieuwe stelsel juist verloren." Ook de Koepel van Gepensioneerd liet van zich horen, en waarschuwt dat ouderen die rond de kredietcrisis met pensioen gingen, straks overlijden zonder ooit indexatie te hebben gehad, na een forse verlaging van hun pensioenen en zonder profijt van de pensioenhervorming. "Voor dit probleem moet een oplossing komen". De Koepel wil daarom dat gepensioneerd ook betrokken worden bij het overleg over het overgangsregime.

De ANBO stelt voor dat pensioenfondsen alvast vooruit mogen lopen op de nieuwe situatie, door het verwachte vermogen te bepalen met

het verwachte rendement in plaats van met de rekenrente. Dan zou er zelfs ruimte zijn om gepensioneerd enigszins te compenseren voor de jarenlang gemiste indexatie, die kan oplopen tot 20 procent koopkrachtverlies. Ook voorzitter Corien Wortmann-Kool van pensioenfondsen ABP kwam met dit idee.

Geschillencommissie

Voor het geval er een conflict ontstaat tussen vakbonden en werkgevers in een bepaalde sector over de overgang naar een nieuw stelsel, komt er een landelijke commissie voor bemiddeling tussen de partijen, en die indien nodig een bindend advies geeft.

Kamer terug van reces voor pensioendebat

Omdat het ledenparlement van vakbond FNV niet op tijd had gestemd over de uitwerking van het pensioenakkoord, kon de Tweede Kamer niet meer voor het zomerreces debatteren over de uitkomsten van de onderhandelingen. De Kamer moest daarom op 14 juli terugkomen van reces om alsnog dat debat te houden. Als dat niet was gebeurd, zou minister Koolmees de nodige wetgeving niet meer tijdens de huidige kabinetsperiode kunnen uitwerken en laten goedkeuren. De Kamer is akkoord gegaan met de voorstellen, maar had wel een flink aantal vragen. Kamerlid Pieter Omt-

De leden van de commissie worden benoemd door werkgevers en vakbonden en er komt een onafhankelijke voorzitter. Geschillen zouden in het bijzonder kunnen ontstaan over de compensatie van werknemers die door de nieuwe regels gedupeerd zouden worden, en hoe die compensatie betaald moet worden.

Verkiezingen

Ook de verkiezingen die gepland staan in maart spelen een rol bij eventuele beslissingen over korten van pensioenen. Voor de coalitiepartijen zou het nadelig kunnen uitpakken als enkele maanden voor de verkiezingen grote groepen gepensioneerd geconfronteerd zouden worden met een korting op hun pensioen. Overigens is de situatie bij ons Pensioenfonds PGB minder penibel dan bij ABP en PFWZ, met een beleidsdekingsgraad per eind juli van 97 procent. Maar deze daalt al maandenlang gestaag, en zou per eind december in de buurt van de 90 procent kunnen uitkomen.

zigt maakte zich bijvoorbeeld zorgen of de omzetting naar een nieuw contract wel in overeenstemming was met Europees recht. Ook wilden Kamerleden precies weten onder welke voorwaarden de bestaande rechten uit het huidige pensioenstelsel zullen worden omgezet naar het nieuwe systeem, het zogeheten invaren. Die overstap zal ouderen dupeeren, vrezzen tegenstanders van het nieuwe stelsel. Corrie van Brenk van 50 Plus stelde voor om bij het invaren een hogere rekenrente te hanteren, maar zij kreeg daar Omtzigt nog niet in mee.

De Koepel Gepensioneerd was ontevreden over het debat. De twee voorzitters vonden de kennis van zaken bij enkele Kamerleden beneden peil en anderen bespraken onderwerpen die eigenlijk niets met

vervolg pag.2 >

IN DIT NUMMER

Corona treft resultaat RELX	2	New Skool Media heeft het moeilijk	5
Van de Bestuurstafel	3	Canada Ganzen 3	6
Oudere fietsers slachtoffers	3	Ontwikkeling administraties	7
Op bezoek bij Peter van der Kleij	4	Golf: oer- hollandse sport	8

COMMENTAAR

Kan helaas niet doorgaan, moet worden afgelast, is in het water gevallen, roet in het eten. Deze bewoordingen en andere varianten kwamen de afgelopen maanden steevast voorbij. Het aantal keren dat te lezen of te horen was “maar corona gooide roet in het eten” is niet te tellen.

Onze vereniging moest er ook aan geloven, in het bijzonder de Algemene Ledenvergadering en het jaarlijkse Dagje Uit konden geen doorgang vinden. In dit nummer zou in normale omstandigheden een pagina te vinden zijn met foto-impressies van ons uitstapje dat gepland stond op 26 augustus. U kunt zich nu desnoods behelpen met de vele foto's van vroegere jaren op onze website. De pagina heet niet voor niets “Nostalgische foto's”.

Ook de vakantieplannen van menigeen moesten worden aangepast. Veel mensen bleven in eigen land, anderen gingen helemaal niet op reis. Zie de diverse reacties in de rubriek “Wat vindt u daar nou van?” op pagina 5. Een positieve kant van de aangepaste plannen en alle maatregelen is dat ze hebben geholpen om het aantal besmettingen in te dammen. Toen na de sterke daling, ook van ziekenhuisopnamen, het aantal gevallen weer begon te stijgen, moest er dan ook weer een beroep gedaan worden op de bevolking, met name de jongeren, om zich toch aan de regels te blijven houden. Daarna stabiliseerde het aantal gevallen. Het is wel te begrijpen dat sommigen corona-moe worden, maar zolang er geen goed medicijn of vaccin voorhanden is, blijft navolgen van de corona-maatregelen de enige weg. Intussen moeten we ons vastklampen aan de positieve berichten over de ontwikkeling van een vaccin. En dan bedoel ik niet het Russische vaccin waar Poetin met veel borstklapperij mee op de proppen kwam.

Jeroen Hogendorp

> *vervolg van pag.1*

pensioenen te maken hadden. Over minister Koolmees was hun oordeel dat hij vragen ontweek en terugviel op eerder gedane uitspraken. Zo wou Koolmees nog niets zeggen over aanpassing van de huidige regels tijdens de overgangperiode. Hij deed ook geen toezeggingen over het verzoek van de Koepel om over openstaande

punten mee te kunnen beslissen in de besluitvormingsgroepen en niet alleen maar in de klankbordgroepen. Volgens de minister kunnen gepensioneerden meepraten bij hun pensioenfondsen. Volgens de Koepel is die inbreng onvoldoende en dreigt Koolmees draagvlak te verspelen onder de drie miljoen gepensioneerden.

Corona treft ook resultaat RELX

Bij de publicatie van de halfjaarcijfers in juli bleek RELX niet immuun voor de economische effecten van de coronapandemie. De nettowinst daalde met 20 procent. Vooral de divisie Exhibitions is flink geraakt.

Onze voormalige werkgever levert altijd heel stabiele en voorspelbare resultaten, maar had een kwartaal eerder al aangegeven geen vooruitzicht over de rest van het jaar te kunnen geven (zie pagina 2 in de vorige Nieuwsbrief). In het bijzonder de divisie die tentoonstellingen en congressen organiseert, is flink getroffen. Tal van evenementen konden niet doorgaan, waardoor de omzet van dit onderdeel daalde met 70 procent in vergelijking dezelfde periode vorig jaar.

Engstrom tevreden

De drie andere divisies, waaronder de wetenschappelijke tak Elsevier, vertoonden nog wel groei. Dat komt omdat de inkomsten daar vooral uit abonnementen voortvloeien. Topman Erik Engstrom was daar heel tevreden mee, ook omdat het overgrote deel van de 33 duizend medewerkers vanuit huis moest gaan werken. De omzet van elektronische diensten binnen deze divisies steeg met 3 tot 4 procent, en de print omzet (nog maar 8 procent van het totaal) daalde met ongeveer 18 procent. De snelst groeiende divisie, Risk & Business Analytics, kon het eerste halfjaar een omzetstijging van 3 procent melden, waar dat vorig jaar nog 7 procent was. De omzet van het hele bedrijf daalde met 10 procent. De nettowinst daalde met 20 procent tot 713 miljoen pond. RELX handhaaft het dividend en de inkoop van eigen aandelen blijft opgeschort.

Novel Coronavirus Information Centre Voorzitter van de raad van bestuur **Habgood** liet weten dat Elsevier de wetenschappelijke en medische we-

reld ondersteunt door gratis downloads aan te bieden via het Elsevier Novel Coronavirus Information Centre. Op dat moment was daar al meer dan 100 miljoen maal gebruik van gemaakt. Via het platform biedt Elsevier ook gratis toegang tot tools en data op het gebied van klinisch en biomedisch onderzoek, met focus op medicijnen en vaccins tegen het coronavirus.

Extra griepvaccins ingekocht

Omdat het RIVM een sterke toename verwacht van het aantal mensen dat een grieprik komt halen, heeft het instituut een half miljoen extra vaccins besteld.

Het ministerie van Volksgezondheid verwacht dit najaar honderdduizenden meer Nederlanders voor een grieprik naar de huisarts gaan dan normaal. Daarom heeft het RIVM ongeveer een half miljoen extra vaccins ingekocht dan in andere jaren. Het gebruikelijke aantal ligt op ruim drie miljoen. De achterliggende gedachte is dat veel ouderen en kwetsbare groepen zullen willen vermijden om zowel door corona als door de griep getroffen te worden. Uit onderzoek blijkt dat de kans om griep te krijgen door vaccinatie met gemiddeld 40 procent afneemt.

De Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) roept zorgpersoneel op om zich massaal te laten inenten. Normaal doet een derde van het personeel dat, maar de NVZ zou willen dat het percentage dit jaar veel hoger wordt en voert daar actief campagne voor. Zo wordt de kans op een griepgolf in ziekenhuizen kleiner, en daarmee dus ook de kans op overbelasting van het personeel. Maar inenting tegen griep blijft vrijwillig, niemand kan ertoe gedwongen worden.

HOOFDREDACTIE EN EINDREDACTIE: Jeroen Hogendorp

VORMGEVING: Jos Wachelder

BIJDRAGEN: Jan de Waal, Tom ten Hoop, Willeke Casteren van Cattenburch.

REDACTIEADRES: Rustenburgh 15, 1111 VD Diemen, Tel.: (06) 801 55 332

E-MAIL: redactie@vgeo.nl **WEBSITE:** www.vgeo.nl

VRAGEN OF MEDEDELINGEN? Als er veranderingen optreden, bijvoorbeeld door verhuizing of overlijden, kunt u dit kenbaar maken bij onze penningmeester Ger de Rooij, Grootweg 12, 1647 CN Berkhout. Tel : 0229-553054 E-mail: penningmeester@vgeo.nl M. 06-37349696 Voor zaken betreffende bestuur en organisatie kunt u contact opnemen met Paul Klein, Thierensweg 15, 1411 EW Naarden. Tel: 035-5389607, E-mail: pagklein@planet.nl

LIDMAATSCHAP EN CONTRIBUTIE VGeo-leden betalen jaarlijks € 14,- contributie.

Een vrijwillige verhoging van deze bedragen wordt zeer op prijs gesteld.

Contributie s.v.p. overmaken op ING-rekening NL27 INGB 0000 100 802.

t.n.v. Vereniging van Gepensioneerden Elsevier-Ondernemingen.

Nadere informatie Ger de Rooij Tel : 0229-553054 E-mail: penningmeester@vgeo.nl

DE VOLGENDE NIEUWSBRIEF VERSCHIJNT DECEMBER 2020.

KOPIJ MOET UITERLIJK 13 NOVEMBER BINNEN ZIJN.

ES ELSEVIER SENIOREN NIEUWSBRIEF
NIEUWSBRIEF

Toename dodelijke slachtoffers onder oudere fietsers

De afgelopen twintig jaar is het aantal verkeersdoden onder fietsers licht afgenomen, met 11 procent. Maar onder 70-plussers steeg dat aantal juist, met 68 procent. Onder automobilisten daalde het aantal omgekomen inzittenden 60 procent. Dat

heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek uitgezocht.

In de periode 1999-2019 schommelde het aantal dodelijke verkeersslachtoffers onder fietsers nogal, tussen de 162 in 2010 en 228 in 2018. Maar onder jongere leeftijdsgroepen daalde het aantal fietsdoden enigszins terwijl het onder 70-plussers flink toenam. Van het aantal omgekomen fietsers in 2019 was 12 procent jonger dan 30 jaar, en 59 procent 70 jaar of ouder. Daarbij moet wel worden aan-

getekend dat het aantal 70-plussers onder de bevolking ook is toegenomen, namelijk van 1,5 miljoen in 1999 tot ruim 2,3 miljoen vorig jaar. Bovendien zijn senioren mobieler geworden, mede door de elektrische fiets.

Wat betreft automobilisten, daar is het aantal dodelijke slachtoffers onder alle leeftijdsgroepen afgenomen. Gemiddeld daalde het de afgelopen twintig jaar met 59 procent, en onder jongeren dan 30 jaar het meest, met 67 procent.

VAN DE BESTUURSTAFEL

De volgende onderwerpen kwamen ter sprake tijdens de bestuursvergadering van 8 juli.

DEZE VERGADERING wordt voor het eerst sinds het begin van de corona-pandemie gehouden met fysieke aanwezigheid van alle bestuursleden. De beslissing om ditmaal niet op afstand te vergaderen was enkele weken eerder genomen tijdens een ingelaste telefonische vergadering. De locatie was restaurant De Gouden Karper te Hummelo. De gebruikelijke zaal in Doetinchem was niet meer beschikbaar omdat Reed Business daar niet meer gevestigd is.

EEN KORT STUK voor het blad ExPress van de VVG-PGB is door Jeroen Hogendorp geschreven en door Henk van der Rijst ingediend bij de redactie. Het bleek helaas net te laat voor het mei-nummer en zal moeten wachten tot later dit jaar. De bedoeling is om de VVGEO onder de aandacht te brengen van leden van de VVG-PGB met een Reed Elsevier-achtergrond die desondanks geen lid van de VVGEO zijn.

EEN BELANGRIJK AGENDAPUNT is de vorm van de Algemene Ledenvergadering dit jaar. Niemand is voor het schrappen van de ALV, alleen al omdat dat niet mag. De optie van een online vergadering wordt na discussie verworpen. Dat zou voor veel leden problematisch worden. De optie om de vergadering in oktober te houden heeft evenmin de voorkeur. Niet alleen wegens onzekerheid over de situatie op dat moment, maar ook omdat slechts weinig leden in een peiling aangaven dan naar Nijkerk te zullen komen. De keuze van het bestuur valt daarom op een afhandeling per post en e-mail, met toezending van de nodige stukken en een vragenlijst of men al of niet akkoord is met een aantal gestelde punten.

HENK VAN DER RIJST BERICHT over de VVG-PGB. Door de VVG is een nieuw bestuurslid van het pensioenfonds PGB voorgedragen namens de gepensioneerden, en ook aangesteld behoudens goedkeuring door De Nederlandsche Bank. Deze Ronald Heijn is de opvolger van Freek Busweiler die vorig jaar plotseling is overleden. De VVG heeft na het vertrek van de vorige een nieuwe secretaris gevonden, mevrouw Tineke Ditmars-Bezemer. Zij zal worden voorgedragen op de ALV, die in het najaar online zal worden gehouden. Het bestuur van de VVG is druk geweest met het volgen van de onderhandelingen over de uitwerking van het pensioenakkoord. De vereniging heeft met Centraal Beheer een overeenkomst gesloten met een korting van 5 procent en hoger voor alle leden op diverse premies.

HENK VAN DER RIJST BERICHT verder over de Koepel Gepensioneerden. Er is nog steeds geen nieuwe voorzitter gevonden. De beide oud-voorzitters nemen daarom nog steeds waar. De Koepel is buitengewoon actief geweest rond de onderhandelingen over de uitwerking van het pensioenakkoord, speciaal in de klankbordgroep samen met jongeren, en met schriftelijke reacties aan minister Koolmees en de Tweede Kamerleden. Met deze inspanningen hebben zij het resultaat enigszins kunnen bijsturen. In de nieuwsbrieven van de Koepel werd uitgebreid verslag daarvan gedaan. Vermeldenswaard is dat de kosten van het afschaffen van de doorsneepremie voor de helft ten laste zullen komen van de vermogens van de pensioenfondsen. Iets anders is een actie die de Koepel gaat houden via het magazine van Omroep MAX om gepensioneerden die nog niet bij

een vereniging zijn aangesloten te wijzen op de voordelen van een lidmaatschap.

PENNINGMEESTER GER DE ROOIJ meldt dat er over dit jaar een batig saldo te verwachten is, tegenover een eerder verwacht tekort. Dat komt omdat er nauwelijks uitgaven zullen worden gedaan, zoals voor het Dagje Uit. Hij stelt voor om volgend jaar geen contributie te heffen. Het bestuur besluit om dit voorstel voor te leggen aan de leden samen met de andere ALV-punten. Ger kan verder melden dat ondanks corona er de afgelopen maanden geen meldingen van overlijden zijn binnengekomen. Na ontvangst van de bijdrage van Reed Business hebben nu beide sponsors hun jaarlijkse bijdrage overgemaakt.

WEBMASTER PAUL KLEIN meldt een lichte daling van het aantal bezoekers in juni. Dat is een trendbreuk, waarvoor geen verklaring te vinden is. Verder heeft hij een aantal links toegevoegd aan de pagina vgeo.nl/links.php, bijvoorbeeld informatie van de ANWB over een pechhulpdienst voor fietsers.

HOOFDREDACTEUR JEROEN HOGENDORP kan nog niets melden over de volgende Nieuwsbrief, omdat de vorige net eind juni is verschenen. Na de tweede aflevering van "Op bezoek bij..." met een interview van een bestuurslid, wil Jeroen nu andere voormalige Elsevierianen benaderen die een bekendheid genieten in wat bredere kring.

BIJ DE JAARLIJKSE EVALUATIERONDE laat elk bestuurslid weten hoe hij of zij kijkt naar zijn of haar functioneren binnen het bestuur.

HARRY NIJHUIS WORDT AAN HET SLOT van de vergadering in het zonnetje gezet vanwege zijn afscheid van het bestuur. Zoals Henk van der Rijst in zijn speech vermeldt, heeft hij maar liefst 18 jaar als bestuurslid en iets korter als hoofdredacteur gefunctioneerd. Daar zaten rustige maar ook heftige tijden bij, zoals toen SPEO kortingen moest doorvoeren en de Nieuwsbrief bijna te klein was. Toen kwamen er ook meer dan honderd mensen naar de ALV. Er was binnen het bestuur ook wel discussie over de teksten van Harry, maar uiteindelijk is voor de persvrijheid gekozen. Harry merkt op dat dat ook ging over de columns van Nic van Rossum. Hij heeft vele besturen meegemaakt die steeds goed op de hoogte waren, in het bijzonder Ton Boogers. Harry wenst ons het beste. Hij ziet een goede solidariteit binnen de vereniging en vertrouwt erop dat een harde kern zal blijven.

Op bezoek bij...

Peter van der Kleij

In deze aflevering sprak de redactie met Peter van der Kleij. Hij is al lang lid van onze vereniging en was ook enige tijd als secretaris lid van het bestuur.

WANNEER KWAM JE BIJ ELSEVIER?

Dat was in 1971 naar aanleiding van een advertentie waarin een economisch medewerker werd gezocht. Ik werd aangenomen bij de holding maar dat liep wat vreemd. De baas die me had aangenomen was intussen weg en er was op mijn eerste dag eigenlijk niemand die wist dat ik kwam. Toen heeft Gerard Roza mij opgevangen en via Jan van Leur van Finance geregeld dat ik aan het werk ging bij het Rekencentrum aan de Plesmanlaan als administratief-organisatorisch medewerker. Dat was dus eigenlijk wat anders dan waarop ik had gesolliciteerd. Elsevier groeide indertijd heel hard en er moest nodig geautomatiseerd worden. Daar werd ik toen bij ingeschakeld, en heb daarvoor ook leren programmeren. Later werd het Rekencentrum omgevormd tot de afdeling Systemen en Procedures en daar ben ik heel lang gebleven. Toen ik begon zaten we nog in het ponskaartentijdperk en een van mijn eerste klussen was het opzetten van een interactief systeem voor Elsevier Nederland Boeken. Dat koste nogal wat moeite, want we hadden een heel kleine computer en de responstijden ervan waren om te huilen. Later kregen we een grotere computer en ging het beter. Ik werkte samen met Jan de Waal die later mijn directe chef werd.

Op zeker moment werd de automatisering gedecentraliseerd en werd Systemen en Procedures opgesplitst onder de werkmaatschappijen. Toen ging ik naar Elsevier Science waar ik onder meer een systeem voor de boekenverkoop heb ontwikkeld en voor de back volumes. Vrij kort daarna werd een nieuw systeem gekocht, Vista, dat mijn systeem verving. Dat was wel zonde, want iedereen was er ontzettend blij mee. Pieter van Wiechen zei nog op het feestje voor Vista: "Peter, je mooie boekensysteem gaat eraan!" Toen kwam ik bij de afdeling Corporate Finance van Marcel Toebak terecht, waar ik ook samenwerkte met Ger de Rooij. Met hem ik de overgang begeleid van de abonnementen- en boekenadminis-

tratie naar Oxford. Dat was nogal een klus, ook omdat ze daar een andere manier van berekenen hadden van de reeds verschenen nummers van tijdschriften. Verder hebben gewerkt aan de financiële rapportage, dat daar redelijk overzichtelijke en correcte overzichten uit kwamen. In die tijd zat ik wel drie of vier dagen in de week in Oxford. Ger en ik waren eigenlijk de enigen die wisten hoe Vista financieel in elkaar zat. Maar de rapportages uit Vista werden nooit helemaal bevredigend en ik zag het niet zitten om daar nog verbetering in te krijgen.

WAS DIE AFDELING DE LAATSTE WAAR JE GEWERKT HEBT?

Nee, daarna heb me nog beziggehouden met het goed journaliseren van de salarisadministraties, het boeken van afschrijvingen en de financiële aansluiting op Vista. Daarna ben ik nog een jaar ingeschakeld bij het Sales Information System (SIS). Niemand wist of datgene wat daarin terechtkwam inderdaad klopte. Dat ging ik na door te vergelijken met de data van Vista.

DAARNA BEN JE MET DE VUT GEGAAN?

Ja, in 2003. Ik had misschien nog wel door kunnen gaan maar ik was vooral het reizen moe. Collega's zeiden ook tegen me, je bent gek als je daar geen gebruik van maakt. Na een tijdje viel ik wel in een soort gat, je bent ineens gedoemd tot niks doen en daar kon ik geestelijk niet zo goed tegen. In je werk heb je constant een gezonde druk om dingen goed en op tijd op te leveren, en die valt dan weg. De tuin onderhouden, dat kan morgen ook wel. En qua hobby's, je gaat ook niet de hele dag postzegels zitten verzamelen.

BEN JE TOEN METEEN LID VAN DE VGEO GEWORDEN?

Ja, dat klopt. Later ben ik door Jan de Waal bij het bestuur van VGEO betrokken. Eerst als notulist en later ook nog twee jaar secretaris. Dat

was nog een redelijke klus, want we vergaderden redelijk vaak in verband met de pensioenproblematiek en ook het nieuwe zorgstelsel. Via de VGEO ben ik ook in de Raad van Deelnemers van SPEO gekomen. Dat vond ik leuk werk maar er was ook veel te doen omdat het pensioenfonds onder druk stond.

HAD JE EIGENLIJK WEL KENNIS VAN PENSIOENEN?

Ja, ik had vroeger ook al eens in de Raad van Deelnemers gezeten. Ik zat bij de holding in de ondernemingsraad en vandaaruit moest er iemand naar de RvD. Ik had altijd wel interesse in pensioenen en heb me er destijds redelijk in verdiept. We hadden wel het geluk dat we één iemand in de RvD hadden, Ab Pouwels, die was een meester in het uitleggen hoe het pensioenfonds werkte. Aan hem hadden we enorme steun bij het meedenken. Uiteindelijk werd duidelijk dat Elsevier van SPEO af wilde en gingen we over naar PGB.

De berichtgeving over het pensioenakkoord volg ik ook. Het is duidelijk dat er wat moest gebeuren. Vroeger zaten we met 4 procent rekenrente makkelijk boven de 110 procent dekkingsgraad, en hadden we zelfs premievakanties, maar met de lage rente nu is dat ver uit het zicht.

IS ER IETS WAAR JE TROTS OP BENT IN JE WERK?

Ik ben wel trots op alle systemen waar ik aan heb meegeholpen, met name het boekensysteem voor ESP. Tom ten Hoop was daar heel tevreden mee en Peter Straub kwam speciaal langs om ons te feliciteren met het goede systeem. Hij zei dat we daarmee de snelst uitleverende wetenschappelijke uitgever ter wereld geworden waren. En ik ben er toch ook trots op, dat we ondanks alle ellende toch redelijke rapportages uit Vista hebben kunnen krijgen. En de samenwerking met Ger was altijd uitstekend.

WAAR BEN JE GEBOREN EN OPGEGROEID?

Ik ben in 1942 geboren in Voorburg en daar ook opgegroeid. Mijn vader was in dienst bij het gemeentelijke zwembad daar. Na de HBS ben ik aan een studie economie begonnen maar toen moest ik in dienst. Daarna heb ik door omstandigheden mijn studie niet afgemaakt en ben ik gaan werken, bij Shell in Den Haag. Daarnaast ben ik verder gegaan met studie bedrijfseconomie in deeltijd. Daarna heb ik nog gewerkt bij British Leyland maar dat bedrijf liep niet geweldig, hun auto's waren duur maar van slechte kwaliteit. Daar ben ik weggegaan en bij Elsevier terechtgekomen.

Sterke toename online winkelen door corona

De detailhandel heeft in het tweede kwartaal van dit jaar duidelijk meer omzet behaald dan in het tweede kwartaal van 2019. De totale omzet steeg met 5,9 procent. De internetverkopen kenden in het tweede kwartaal een nog niet eerder vertoonde groei. Dit blijkt uit cijfers van het CBS.

De internetomzet van de detailhandel was in het tweede kwartaal 54,8 procent hoger dan een jaar eerder. Dat is de hoogste groei tot nu toe gemeten. Bij de pure internetverkopers (postorderbedrijven en webwinkels) was de omzet 45 procent hoger. De online omzet van winkels waarvan de verkoop via het internet een nevenactiviteit is groeide met 68 procent. In maart werden verregaande maatregelen getroffen in de bestrijding

van het coronavirus, de gedeeltelijke lockdown. Mensen werd geadviseerd om zoveel mogelijk thuis te blijven. Sommige winkels sloten de deuren. Naar alle waarschijnlijkheid heeft dit de internetomzet van de detailhandel omhoog gestuwd.

Kwartaalomzet foodsector hoger
In de foodsector was de omzet in het tweede kwartaal 7,5 procent hoger, de grootste stijging sinds de start

van de meting in 2005. Deze hogere omzet kwam vooral tot stand door toegenomen verkopen van supermarkten na het bekend worden van de maatregelen in verband met de coronapandemie. Ook de gedwongen thuisconsumptie vanwege de horecasluiting droeg ertoe bij dat de supermarktmeting in het tweede kwartaal 7,9 procent hoger lag dan een jaar eerder. De omzet van speciaalzaken zoals slagerijen, groentezaken, kaaswinkels en slijterijen groeide ook onder de corona-omstandigheden en was in het tweede kwartaal 4,7 procent hoger.

Grote verschillen in non-foodsector

De coronacrisis heeft ook in de non-foodsector grote invloed gehad op de omzet. In het tweede kwartaal waren vooral de omzetten van de kledingbranche (-29,5 procent) en de schoenenbranche (-25,3 procent) fors lager. Er waren echter in de non-foodsector ook diverse branches die flink meer hebben omgezet ten opzichte van een jaar eerder, zoals de doe-het-zelfsector (+26,6 procent), verkopers van consumentenelektronica (+16,3 procent), recreatieartikelen (+10,8 procent) en meubels en woninginrichting (+8,8 procent).

Nieuwsbrief twintig jaar geleden

In de Nieuwsbrief van december 2000 staat een uitgebreid verslag van een boottocht over de Vecht in augustus eerder dat jaar. De tocht ging van een steiger achter station Amsterdam Centraal via het Amsterdam-Rijnkanaal naar Loenen. Daar stond een rondwandeling gepland, waarna met lunch aan boord de tocht langs dezelfde route retour ging. De ruim 50 deelnemers bleken heel tevreden, ook over het zo belangrijke onderlinge contact, waarvoor ruimschoots gelegenheid was.

Columnist Dick Huis besprak het vele slechte nieuws dat hij in Elseviers Magazine tegenkwam en ook in de krant en op tv. Dit leidde hem tot de uitspraak "Wat een rottigheid en het ergste is, dat 'ze' er niets aan doen!" Wat dat betreft is er niet veel veranderd, goed nieuws is geen nieuws lijkt het wel.

In november waren rond veertig VGEO-leden te gast bij Elsevier Science, voor een pre-

sentatie over ScienceDirect. De bijeenkomst werd ingeleid door Derk Haank, die met veel enthousiasme vertelde over de ontwikkelingen die hij sinds zijn aantreden in 1998 in gang had gezet. Daarna nam Paul Mostert het over om meer in te gaan op de werking van ScienceDirect, het platform waar alle publicaties digitaal te vinden zijn. Elsevier liep daarmee toen al voorop in de wetenschappelijke wereld.

Wat vindt u daar nou van?

Vakantie in eigen land

De heer J.C. Flick, Leiderdorp

Je kan bijna zeggen, ik doe nu niet anders, want naar het buitenland gaan ben ik al een tijdje geleden mee gestopt. Ook omdat de laatste jaren het weer hier redelijk is. Ik heb een aantal jaren een appartement in Spanje gehad, speciaal vanwege het mooie weer daar, maar om die reden is het niet meer zo nodig. Ook was het daar vaak heel druk, dan is het hier prettiger. En je stapt in je autootje en bent binnen een uur waar je wezen wil. Dit jaar zijn we niet of nauwelijks met vakantie geweest, maar ik heb wel samen met mijn kinderen een zeilbootje gekocht en we gaan regelmatig met kinderen en/of kleinkinderen varen.

De heer R.J. Marx, Hilversum

Dit jaar zijn we helemaal niet op vakantie geweest. Normaal gaan we meestal naar het buitenland maar niet zover, naar het nabije buitenland en ook wel in Nederland. Zeker in deze omstandigheden is vakantie in eigen land wel een goed idee. We zouden aanvankelijk naar Duitsland gaan, maar dat is niet doorgegaan. Afgezien van corona vind ik het ook goed dat er niet zo ver met vakantie wordt gegaan, met al dat gevlieg.

De heer F.W.J. Baijens, Hengelo

Dit jaar heb ik helemaal geen mogelijkheid heb voor vakantie, want ik ben aan de dialyse gekomen en in afwachting van een nier. En ik moet ook nog een hartoperatie ondergaan. Afgezien daarvan, als we wel konden, dan zouden we inderdaad in eigen land blijven. Wij zijn altijd met de caravan weggegaan, en dat hadden we dit jaar waarschijnlijk ook wel weer gedaan, maar dan wel in Nederland vanwege corona.

Mevrouw T.J. de Jonge - Koot, Amsterdam

Normaal gesproken ga ik liever naar het buitenland, maar ik ga nu echt niet weg uit Nederland. Ik blijf thuis, maar als ik wegga dan toch in eigen land, dat kijk ik nog even aan. Dit jaar zouden we met een paar mensen een huis willen huren op Bali, maar daar komt natuurlijk helemaal niks van. Ook heb ik nu geen zin om naar Spanje of zo te gaan - dan zit je daar en is het opeens code oranje. Dus ik blijf maar gewoon thuis, of in Nederland.

Mevrouw M.G.M. Scheijde - Bakker, Midwoud

Ik ga begin september, wandelen in Drenthe. Normaal ga ik een of soms twee keer wandelen in Nederland en

een keer in het buitenland, bijvoorbeeld de laatste jaren in Oostenrijk, de Elzas, het Zwarte Woud. Maar dit jaar ga ik wegens corona niet naar het buitenland.

De heer J.H. Knook, Oegstgeest

Dat lijkt me een goed idee, maar voor ons hoeft het niet. Normaal gaan we elk jaar naar Zwitserland, daar hebben we een huis. Dit jaar zijn we ook die kant op gegaan. Dat hebben we in februari geboekt, een hotel en vliegreis om niet zo lang in de auto te hoeven zitten op onze leeftijd. Even leek het erop dat dat niet door kon gaan, maar later werd de situatie wat soepeler en we zijn trouwens net terug. Voor ons heeft corona dus nauwelijks impact gehad. Maar we hebben geen behoefte om ook nog in Nederland ergens op vakantie te gaan.

De heer A.C.J. Duin, Alkmaar

Ik vind het idee om nu überhaupt op vakantie te gaan heel slecht. Ik zal dat dit jaar ook zeker niet doen. Ik zou naar Zuid-Frankrijk gaan, maar dat hebben we geannuleerd. Normaal gaan we meestal naar het buitenland, bijvoorbeeld vorig jaar naar Normandië en eerder erg vaak naar Oostenrijk. Maar nu dus nergens heen. Op de plekken in Nederland waar je met vakantie heen zou kunnen, is het nu ook zo verschrikkelijk druk dat je daar eigenlijk ook niet heen moet gaan. Het risico is te groot.

Mevrouw A.M.Y. Smit, Amsterdam

Dat is te prefereren boven naar het buitenland gaan, maar nu gaan we helemaal niet op vakantie. Dat vinden we te riskant. We zijn gepensioneerd en ik heb wat gezondheidsklachten, dus ik neem geen enkel risico. Ik blijf zoveel mogelijk thuis. Vorige jaren zijn we wel weggeweest, in Nederland of naar het buitenland. Dit jaar gaan we af en toe nog wel een dagje weg, maar minder dan voorheen.

Mevrouw G.J. Tjoitink, Doesburg

Dat vind ik prima, in feite heb ik alle dagen vakantie. Ik kan doen wat ik wil en dat vind ik prima zo. Corona maakt wat dat betreft voor mij weinig verschil. Alleen het vrijwilligerswerk voor bezigheden ligt stil, maar ik hoop dat dat het over een maand weer begint. Ik vermaak me vrij goed, met fietsen of wandelen hier in de buurt, ik woon in een mooie omgeving. Ik ga al een tijd niet meer naar het buitenland, vroeger wel, toen heb ik veel plekken bezocht. Nu ik wat ouder ben hoeft dat niet meer zo.

De interviews zijn gehouden op 18 en 25 augustus door Jeroen Hogendorp

New Skool Media heeft het moeilijk

New Skool Media, de uitgever van onder andere Elsevier Weekblad, heeft het moeilijk. In 2019 is de omzet met 6 procent gedaald, en over dit jaar verwacht CEO Erwin van Luit een teruggang met 10 tot 15 procent. Het bedrijf zal daarom verdere kostenbesparingen gaan doorvoeren. Maar investeringen in digitalisering van de uitgaven zullen door blijven gaan.

De online abonnementen van Elsevier Weekblad en Beleggers Belangen stijgen snel in aantal. Vorig jaar heeft New Skool Media de website Naaipatronen.nl overgenomen, als toevoeging op de bladen KnipMode en KnipKids die het al had gekocht. De omzetgroei op dit gebied ligt in de tientallen procenten.

Het aantal abonnees van Elsevier Weekblad is vorig jaar gedaald van 62.500 naar 54.000. Volgens Van Luit

volg op pag.6 >

Canada Ganzen 3

Eind juni 2006 is de tuin inmiddels geheel door de ganzen in beslag genomen en het broodnodige onderhoud van de borders is nauwelijks meer mogelijk. Bert is een maand met vakantie en onder dekking van de zitmaaier proberen Ferry en ik toch hier en daar wat onderhoud te plegen.

Vanaf begin juli zijn de jonge ganzen druk bezig met vlieg oefeningen en ook het gewonde jong doet dapper mee. Maandag 17 juli vliegen drie van onze jonge ganzen drie keer een rondje boven onze tuin en landen succesvol onder luid wederzijds getrompetter. Ganzen communiceren nu eenmaal heel luidruchtig.

Zondagochtend 23 juli vertrekt vader gans met drie jongen richting Mulderplas gelegen in een natuurgebied even voorbij de Alfa Brouwerij (hartje Thull), luidruchtig uitgeleide gedaan door het vrouwtje samen met het gewonde jong. Ook de terugkomst is een waar spektakel: van verre hoor je ze al aankomen en de achterblijvers laten zich evenmin onbetuigd. Wat een weerzien! De volgende ochtend is de vader al om 4.10 uur op stap met de drie jongen, om 7.30 uur zijn ze weer terug bij het hekje in de achtertuin om te eten en om 8.15 uur vertrekken ze weer richting WNW om pas 's avonds onder blij getrompetter van de achterblijvers te worden verwelkomd. Dit wordt nu een dagelijks ritueel maar... woensdagavond komen ze niet terug. Pas donderdagochtend zijn ze weer om 8.00 uur present om te eten, 's middags vliegen ze ook weer weg, zijn om 18.30 uur weer terug voor het eten en vertrekken weer om 21.45 uur.

Vrijdagochtend 28 juli zijn ze al weer vroeg terug rond 7.30 uur. Om 11.00 uur vertrekt de groep weer richting Mulderplas. Moeder en kind blijven achter. Ferry en ik besluiten een extra uitlaatrondje voor onze hond Beatle in te lassen en gaan rond 13.00 uur een kijkje nemen bij de Mulderplas. De hele vijver rond gelopen en door een haast onbegaanbaar bosje gekropen totdat we onze ganzen in een verborgen uithoek van de vijver ontdekten. Om zeker te zijn dat het inderdaad onze ganzen waren, hebben we ze geroepen. En ja, ze kwamen naar ons toe! Om 16.00 uur waren ze weer terug in de tuin en vertrokken om 20.45 uur, moeder en kind achterlatend na het gebruikelijke afscheidsritueel dat altijd als volgt gaat: ze vertrekken vanuit de voortuin en dit vertrek wordt ingeleid door getrompetter en bepaalde kopbewegingen. Dan rennen ze even en stijgen op. Moeder en kind rennen er achteraan en stoppen noodgedwongen bij het hek, dit alles onder getrompetter.

Zaterdag, 29 juli: om 6.30 uur vertrekken BEIDE ouders met drie kinderen en laten het gewonde jong voor het eerst ALLEEN achter. Dat gaat overal zoeken en slaakt kleine gkgeluidjes. Gelukkig komt een groepje van vier alweer om 13.50 uur terug, maar om 20.40 uur is dit ook weer verdwenen en is het gewonde jong nu ook de nacht alleen, die wordt doorgebracht aan de rand van de vijver.

Zondag 30 juli: 5.30 uur: het jong loopt rond en zoekt overal haar familie onder kleine gkgeluidjes. Probeert ook om te vliegen met een aanloop,

Na contact met de redactie heeft Willeke Casteren van Cattenburch aangeboden een feuilleton in de Nieuwsbrief te schrijven. Dit is de derde aflevering

maar dat lukt nog niet. Om 8.25 uur komt één ouder met drie jongen terug in de tuin. Wat een blijdschap over en weer. Er wordt ook weer lekker gegeten. Om 10.20 uur vliegt dit groepje van vier weer weg en het gewonde jong probeert mee te komen. Moet echter opgeven en blijft dus wederom alleen achter. De volgende dag komen de ganzen niet terug, dus 's avonds no-teer ik in de agenda: ganzen zijn voorgoed vertrokken, kind zit nog steeds op de uitkijk!

Nee, dus! Dinsdag 1 augustus: om ongeveer 7.00 uur is één ouder met drie jongen weer terug in de tuin. Wat een tumult, wat een blijdschap, maar om 10.30 uur vertrekt dit groepje weer. Eén ouder komt echter weer terug bij het jong. Gaat toch na een tijdje weer weg. Om 20.30 uur is de groep van vier weer terug in de tuin – luid tumult – en er wordt flink gegeten. Om 21.30 uur gaan ze weg, nu richting Hoensbroek en het jong probeert wederom mee te komen. Helaas, het lukt (nog?) niet.

Ferry en ik wisten niet wat we ervan moesten denken. Hoe lang zou dit zo doorgaan? Net zoals het jong, zaten ook wij op de uitkijk!

Woensdag 2 augustus: om 17.35 uur, hoorden we ze al van verre aankomen en even later landt het groepje van vier weer in de achtertuin. Weer veel tumult natuurlijk en het graan gaat erin als koek. En toen gebeurde er iets bijzonders. Er was een bepaalde spanning in de groep en ik stelde me verdept op. Even de situatie beschrijven: één ouder en de drie jongen, staan ongeveer op een rij, op het hogere gedeelte van het grasveld met het bosje aan hun linker kant. Het gewonde jong loopt naar beneden, richting border langs de lage, lange kant van de tuin, draait zich om en holt zo hard als ze kan over het grasveld naar boven, richting haar familie. Kennelijk om te gaan demonstreren hoe goed ze nu kan vliegen. Gaat het haar lukken om los te komen van de grond...?

Wordt vervolgd...

Reageren? fam.casteren@home.nl

> vervolg van pag.5

komt dat vooral door het stopzetten van goedkope proefabonnementen. Jarenlang was het aanbieden daarvan een poging om het abonneestand op peil te houden, maar het blijkt geen duurzame methode te zijn, en bovendien kostbaar. Het aantal abonnees zou de laatste acht maanden ongeveer stabiel gebleven zijn. De CEO verwacht geen grote impact van afnemende advertentieverkoop wegens corona. Het aandeel van advertentieopbrengsten in de totale omzet is namelijk al sterk afgenomen. Volgens CFO Lars Duurink is ruim 80 procent van de omzet afkomstig van de lezers, waardoor de organisatie heel stabiel is en weinig vatbaar voor de grillen van de markt.

In mei heeft New Skool Media 20.000 gratis tijdschriften gedoneerd aan Nederlandse zorginstellingen, om cliënten en personeel een hart onder de riem te steken. In maart heeft het blad KnipMode een patroon voor een mondkapje plus uitleg online gezet, met een bijbehorende YouTube video.

Meer doden door hittegolf

Tijdens de hittegolf in augustus zijn ruim vierhonderd mensen meer overleden dan in de weken ervoor. De stijging is vrijwel volledig toe te schrijven aan de warmte, omdat aan het coronavirus relatief weinig mensen overleden. Dat meldde het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS).

De hogere sterfte tijdens de hittegolf komt na dertien weken van relatief weinig sterfgevallen. Daarvoor was de sterfte wekenlang hoger dan gemiddeld, als gevolg van de coronapandemie. In ongeveer driekwart van de gevallen betrof het mensen van 80 jaar en ouder. De cijfers gaan over de week van 10 tot en met 16 augustus. De huisartsen zagen die week relatief veel mensen met klachten die te maken hebben met de warmte zoals uitdroging of een zonnesteek.

Het aantal extra sterfgevallen komt overeen met dat door de hittegolf in juli vorig jaar. Maar een vergelijking is lastig, omdat er dit voorjaar een grote covid-uitbraak was en vorig jaar was er geen corona, maar ook geen grote griep epidemie. Overigens leidden de hittegolven in 2018 tot nauwelijks meer sterfgevallen. Dat kwam waarschijnlijk omdat in de winter ervoor relatief veel mensen overleden door de kou en een griep epidemie.

Ontwikkeling administraties

Toen ik in 1958 overgeplaatst werd vanuit het Magazijn naar het Elsevier kantoor aan de Spuistraat kwam ik op de afdeling administratie. Het Elseviergebouw had een imposante gevel; achter deze gevel waren een drietal oorspronkelijke bedrijfspanden gevestigd geweest, en dat uitte zich soms in wat opvallende bochtjes in de gangen.

Naast de postkamer, personeelszaken en de keuken bevonden zich op de begane grond de administraties van de boekenuitgeverij, Elseviers Weekblad en de verkoopafdeling boeken. Dagelijks werden op de verkoopafdeling facturen gemaakt waarvan de kopieën naar de administratie gingen om aldaar met een kaartstelsel (scandex) de verkopen te administreren. Mijn chef aldaar was Peter van den Berg en mijn naaste collega Bert Keizer.

Ongeveer twee jaar later werd de aandacht gericht op ponskaarten en besloot de directie de administraties te mechaniseren. Via het bureau Sluiter dat was gevestigd op de Nieuwe Herengracht kwam de ponskaartencultuur Elsevier binnen. Ik volgde cursussen om de betreffende apparatuur te programmeren en was daarmee de eerste persoon binnen Elsevier die zich programmeur mocht noemen.

In januari 1961 begonnen we en enkele dagen later rolden de eerste facturen uit de tabelleermachine, gebruik makend van een schakelbord gemaakt door Sluiter zelf. Alleen debetfacturen waren mogelijk want aan crediteringen was even niet gedacht... Dat kwam nog, daar moest Sluiter even over nadenken. Hij nam daar de tijd voor en zo medio 1961 stonden er enkele dozen met creditbonnen klaar om gefactureerd te worden. Sluiter paste de programmering in het schakelbord aan ik heb me vanaf dat moment ingezet om de achterstand van een half jaar weg te werken. Binnen enkele weken lukte dat en als waardering voor het extra werk dat ik deed kreeg ik een tussentijdse bonus

De Mechanische Administratie: tabelleermachine van Bull, 150 ponskaarten per minuut. Hier bezig met adreswikkels voor Elseviers Weekblad.

van vijfhonderd gulden, persoonlijk uitgereikt door de heer Bredius.

Eind 1961 werd begonnen met het wekelijks afdrukken van de adresbanden voor Elseviers Weekblad. Werk dat op vrijdagochtend begon en dat op zaterdag in de middag – als het meezat – eindigde. Soms met grote problemen, maar toch lukte het altijd om de adresbanden op tijd de deur uit te krijgen.

In 1963 verhuisde Elsevier vanuit de Spuistraat naar de Jan van Galenstraat. *) Tijdens de opening was de mechanische administratie gewoon aan het werk. De burgemeester van Amsterdam, Van Hall, dribbelde langs en ik herinner mij nog dat een der bezoekers mij vroeg of het grootste deel van de machines onder de grond zat. Nou nee dus, alles wat u ziet is het dan ook – meer niet.

De tijd verstrijkt; Kennedy wordt doodgeschoten in Dallas, provorellen vinden plaats in Amsterdam en we beginnen aan een serie vluchten rond de aarde met kunstmanen. Bij Elsevier wordt gedacht aan een nieuw fenomeen; de computer.

Samen met Peter van den Berg word ik benoemd in een werkgroep die een voorstel moet gaan formuleren voor de overstap naar een computer. Dat gebeurt en aan het eind van de jaren zestig komt de eerste computer binnenrollen. Een Univac 9200 kaartcomputer welke geïnstalleerd wordt in het pand van Rank Xerox aan de Maassluisstraat – want daar is de afdeling inmiddels naartoe verhuisd.

*) Van de Jan van Galenstraat opening is een film gemaakt. Deze is te zien op mijn facebook pagina.

E47F01
Voor de deur van Jan van Galen I - 1963
Jan de Waal, Bert Keizer, Peter van den Berg

TOM TEN HOOPE

Golf: oer-Hollandse sport

Ik maak al jaren deel uit van het bestuur van een archeologische stichting in Heiloo. Daar werd in 1988 een 'colfslof' gevonden. Archeoloog T. de Ridder in het bestuur deed daar onderzoek naar. Daaruit bleek, dat de colfsport tijdens het bewind van Floris V in 1297 al zeer populair was. Volgens de overlevering werd op 26 december 1297 de eerste historisch bekende colfp partij gespeeld. Deze had tevens een geschiedkundige achtergrond. Nadat Floris V in 1296 werd vermoord, vluchtte de dader, Gerard van Velsen, naar zijn kasteel Kronenburg. Deze vesting werd vervolgens belegerd en op 26 december 1297 gaf Gerard van Velsen zich over. Dezelfde dag werd hij geradbraakt voor z'n eigen kasteel, waarmee aan de weerwraak was voldaan.

Ter herinnering werd er jaarlijks op tweede kerstdag een colfp partij gespeeld, tot in 1831 de restanten van het kasteel werden gesloopt. Dat de wraaknemers juist voor het colfspel kozen aan dat dit spel toen populair moet zijn geweest. Het kent talloze varianten, het wordt gespeeld met een stok en een bal. Ook toen al ging het om zo min mogelijk slagen, alleen waren de afstanden langer. Die van kerst 1297 ging over een afstand van maar liefst 4500 meter. Later ontstond er meer verschil, zo werd er in de 16de eeuw al gesproken over 'lang-spel' en 'kort-spel' met de aanduiding van kolf en golf. Het aantal spelers was variabel, gezien de toenmalige strenge winters vind je veel golfafbeeldingen op het ijs, voornoemde 'colfslof' werd ook in een sloot aangetroffen.

De stokken waren van hout en de ballen van iepen- of beukenhout vervaardigd. Rond 1500 gebruikte men ook ballen die opgevuld waren met koeienhaar, sajef of veren, deze waren beter bespeelbaar maar wel veel duurder. Over colfsloffen worden we geïnformeerd door schriftelijke bronnen: zo lezen we in de keur van Zierikzee van 1429; "dat nyemant ... den bal en sla up de straten met colven, die voren verlood of verijsert sijn". Er werd blijkbaar al gespeeld met

ijzeren en loden colfsloffen naast die van hout. Tot in de 17de eeuw bleven colfsloffen van palmhout in gebruik, deze waren drie vingers breed en één vinger dik, ze werden aangeduid als 'Schotse kliek', wat doet vermoeden dat ze uit Schotland kwamen.

Het spel werd overal gespeeld; op straat, op ijs, bij de kerk en zelfs op het kerkhof. Tijdens het spel sneuvelen regelmatig ramen en toevallige voorbijgangers konden verwond raken. Het is dan ook niet te verwonderen dat in verschillende steden het spel binnen de stadsmuren werd verboden. Het oudste verbod en daarmee de vroegste vermelding (1360) van deze sport vinden we in de ordonnantie van Brussel, waarin staat: "Wie met colven tsolt, es om twintich scellinge oft op hare overste cleet". De boodschap is duidelijk, degene die colft, zal boete moeten betalen of zijn jas verliezen. In Amsterdam pakten bestuurders de enthousiaste colfspeleers harder aan. Zo lezen we in een keur van 29 december 1480; "op die verbuernisse van hoere clederen die ze an hebben". De betrapte overtreder werd dus letterlijk uitgekleeft. In de 17de eeuw wordt het spel massaal beoefend. Dit vermaak breidt zich uit in de Nederlanden en verspreidt zich zelfs naar het buitenland. Zo hebben Nederlandse kolonisten het spel meegenomen naar de 'Kleine Banck van Justitie voor Fort Orange en het dorp Beverwijk', thans Albany, de hoofdstad van de staat New York in de Verenigde Staten. De sport moest echter ook daar verboden worden, in 1659 werd er een keur uitgevaardigd die het verbod om het spel op de straten te spelen. Uit de talloze verboden blijkt hoe populair dit spel was. In 1700 verdwijnt de populaire sport colf plotseling als openluchtspel en komt daarnaast een indoor mogelijkheid bij cafés, het kolffen.

Waarschijnlijk hebben de Schotten het spel aangepast zoals we het nu kennen, maar dat wil natuurlijk niet zeggen, dat wij de oorsprong van het spel ook niet zouden mogen claimen.

Tom ten Hoop

Helft overleden tachtigplussers in verpleeghuis

Van de in 2017 overleden tachtigplussers woonde bijna de helft op het moment van overlijden in een verpleeghuis. Twee jaar voor het overlijden was dit nog maar 20 procent. Van alle overleden tachtigplussers die het laatste levensjaar thuis woonden had meer dan de helft een kind op minder dan 5 kilometer afstand wonen. Dit blijkt uit onderzoek van het CBS naar de laatste levensjaren van in 2017 overleden tachtigplussers.

In 2017 overleden ruim 82 duizend mensen van 80 jaar of ouder. Dat is ongeveer 10 procent van alle tachtigplussers die in dat jaar in Nederland woonden. Bijna de helft van de overleden tachtigplussers woonde bij overlijden in een verpleeghuis, twee jaar eerder woonde het merendeel van hen nog thuis. Vooral in het laatste levensjaar nam het aandeel in het verpleeghuis sterk toe. Van de overledenen woonden relatief meer vrouwen dan mannen in het verpleeghuis, ongeacht de leeftijdsgroep. Mannen die bij overlijden in het verpleeghuis woonden kwamen daar vaker dan vrouwen pas kort voor hun overlijden terecht.

Vrouwen hebben vaker geen partner (meer)

De meeste overleden tachtigplussers waren op het moment van overlijden verzuwd of hadden geen partner. Dit kwam het meest voor bij ouderen in het verpleeghuis; daar had 80 procent geen partner (meer) bij overlijden, bij ouderen die tot het eind toe thuis woonden was dat 62 procent. Vrouwen hadden bij overlijden vaker geen partner (meer) dan mannen. Bij thuiswonende 80- tot 85-jarigen was het verschil het grootst: 69 procent van de vrouwen en 32 procent van de mannen had geen partner (meer). Dat vrouwen vaker alleen overblijven komt doordat ze doorgaans ouder worden dan mannen en meestal een oudere partner hebben.

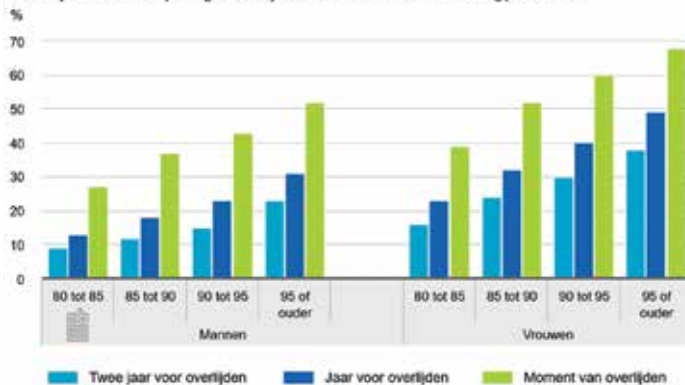
Meerderheid thuiswonenden had kind in de buurt

Op het moment van overlijden had 55 procent van de tachtigplussers die thuis woonden in 2017 een kind binnen 5 kilometer afstand wonen. 6 procent woonde zelfs op hetzelfde adres als een van de kinderen. Van de thuiswonende tachtigplussers had 21 procent geen kinderen (meer), of de kinderen stonden niet in Nederland geregistreerd.

Meeste ziekenhuisopnamen in laatste levensjaar

In het laatste jaar voor overlijden werden er meer tachtigplussers opgenomen in het ziekenhuis (51 procent) dan in het voorlaatste jaar voor overlijden (25 procent). Het sterkst steeg het aantal personen met een ziekenhuisopname onder de groep ouderen die deze beide jaren thuis woonden; van 27 naar 67 procent. Ook was de opnameduur langer dan in het voorlaatste jaar: 14,2 dagen tegen 11,3 dagen. Er werden relatief weinig tachtigplussers opgenomen in het ziekenhuis, die voor overlijden beide jaren in het verpleeghuis woonden (19 procent). Als ze werden opgenomen was de totale opnameduur korter dan bij de andere twee groepen. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de 24-uurs zorg en medische behandelingen die verpleeghuizen hun bewoners bieden.

Verblijf in een verpleeghuis bij in 2017 overleden tachtigplussers

IN MEMORIAM

Mevr. W. (Wil) Rieken,
Doorwerth/Renkum
Dhr. P. (Peter) van der Spek,
Rotterdam

WELKOM

Mevr. A.J. (Toni) Termeulen,
Amsterdam (Elsevier Science)